

УДК

ОСОБЛИВОСТІ ВИРІШЕННЯ РЕФОРМАЦІЙНИХ ПРОБЛЕМ – ГРОМАДСЬКА ОЦІНКА ПРОЦЕСІВ

Богдан Андрушків, д.е.н., професор, заслужений діяч науки і техніки України, завідувач кафедри менеджменту інноваційної діяльності та підприємництва Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя,

Наталя Кирич, д.е.н., професор, завідувач кафедри менеджменту у виробничій сфері Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя,

Ольга Погайдак, д.е.н., старший науковий співробітник Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя,

Лілія Мельник, к.е.н., старший викладач кафедри менеджменту інноваційної діяльності та підприємництва Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя

Роман Шерстюк, к.е.н., докторант кафедри менеджменту інноваційної діяльності та підприємництва Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя

Bohdan Andrushkiv, Doctor of Economics, Professor, Honored Worker of Science of Ukraine, Head of Innovation Management and Entrepreneurship Department Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ternopil

Natalia Kyrych, Doctor of Economics, Professor, Head of Production Management Department Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ternopil

Olga Pohaydak, PhD, Senior Fellow, Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ternopil

Liliya Melnyk, PhD, Senior Lecturer of Innovation Management and Entrepreneurship Department Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ternopil

Roman Sherstiuk, PhD, Doctoral of Innovation Management and Entrepreneurship Department Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ternopil

B. Andrushkiv, N. Kyrych, O. Pohaydak, L. Melnyk, R. Sherstiuk. Features of solving the reformation problems - public assessment of processes.

In this paper, by analyzing the public opinion and experience of existing entities involving public academic groups there were revealed reformation problems in terms of transformational economy of post-totalitarian society and given their assessment. The ways of their efficiency improving using administrative factors have been suggested. The paper deals with the idea that one of the most suitable methods for assessing the reform process, in terms of efficient use of material, energy, labor and other resources is not only a means of planning, programming and simulation processes but also the consideration of public opinion, balanced with industry and regional peculiarities of determining the economic development strategy of the national economy as a whole, and entities as well. It is established that due to the integrated use of these factors in making appropriate changes in legislation it could be possible to ensure the efficiency of reforms and to prevent negative phenomena and excitement of society.

Б. Андрушків, Н.Кирич, О. Погайдак, Л. Мельник, Р. Шерстюк. Особливості вирішення реформаційних проблем – громадська оцінка процесів.

У статті, на основі аналізу громадської думки та існуючого досвіду роботи суб'єктів господарювання, за участі громадських академічних формувань виявлено реформаційні проблеми в умовах трансформаційної економіки посттоталітарного суспільства та дано їх оцінку. Запропоновано шляхи підвищення їх ефективності за рахунок управлінських чинників. Виявлено, що одним з найбільш прийнятних методів оцінки реформаційних процесів, з точки зору ефективності використання матеріальних, енергетичних, трудових та інших ресурсів, є не лише засоби планування, програмування та моделювання процесів, а й врахування громадської думки, збалансованої із галузевими та регіональними особливостями визначення економічної стратегії розвитку як національної економіки загалом, так і безпосередньо суб'єктів господарювання. Встановлено, що за рахунок комплексного використання згаданих чинників при внесенні в законодавство відповідних змін можна забезпечити підвищення ефективності реформ та попередити негативні явища і хвилювання суспільства.

Б. Андрушків, Н. Кирич, О. Погайдак, Л. Мельник, Р. Шерстюк. Особенности решения реформационных проблем - общественная оценка процессов.

В статье, на основе анализа общественного мнения и существующего опыта работы субъектов хозяйствования, при участии общественных академических формирований обнаружено реформаторские проблемы в условиях трансформационной экономики посттоталитарного общества и дано их оценку. Предложены пути повышения их эффективности за счет управленческих факторов. Выявлено, что одним из наиболее приемлемых методов оценки процессов реформирования, с точки зрения эффективности использования материальных, энергетических, трудовых и других ресурсов, является не только средства планирования, программирования и моделирования процессов, но и учета общественного мнения, сбалансированной с отраслевыми и региональными особенностями определения экономической стратегии развития на национальной экономике в целом, так и непосредственно субъектов хозяйствования. Установлено, что за счет комплексного использования факторов при внесении в законодательство соответствующих изменений можно обеспечить повышение эффективности реформ и предупредить негативные явления и волнения общества.

Актуальність проблематики: На даний час у ЗМІ та в наукових фахових виданнях не мало статей присвячено проблемам державотворення, взаємозв'язкам науки і виробництва. В періодиці інколи висвітлюється можлива роль в цих процесах державних, політичних та громадських організацій, духовенства, ін. Певну роль, в справі ефективності економічних реформ, стабілізації економіки, ефективного використання ресурсів та державотворення відіграють розмаїті громадські академічні формування, які, на перший погляд, у безсистемних, безрезультатних розмовах зачіпають немало актуальних питань. Справді, сьогодні в Україні функціонує близько 40-а галузевих Академій наук, творча ініціатива яких майже ніколи державою не була використана. Як результат, ініціативність цих академічних формувань пригасає. Визріває розчарування серед учених, які щиро хочуть брати свою посильну участь у наукових розробках і т.д. Особливо гостро це проявляється у сьогоднішніх умовах військового конфлікту. Тим часом безпосередньо темі ефективності суспільних та економічних реформ і участі в них громадських академічних формувань уваги приділено недостатньо. Власне ці та інші обставини обумовлюють актуальність і своєчасність даної проблематики.

Аналіз наукових розробок за темою дослідження. Справді, на даний час загалом не мало статей та наукових праць присвячено проблемам державотворення, взаємозв'язкам науки і виробництва. Попри те, необхідно відмітити, що окремі вітчизняні та закордонні науковці–економісти захоплюються інноватикою, приділяють увагу проблемі впровадження інновацій на підприємствах в адаптаційно-трансформаційних умовах відповідно до вимог асоційованого членства в ЄС.

Аналізуючи проблематику використання в цих процесах громадської ініціативи, особливо в реалізації господарських та загально державних реформ встановлено, що, наприклад, Й. Шумпетер зумів виявити взаємозв'язок між інноваційною діяльністю та динамікою економічного розвитку, що призвело до подальших досліджень цієї проблематики такими вченими як Дж. Менш, К. Перез, Р. Едвард Фрімен. Вивченням проблем фінансової кризи та її впливу на розвиток промисловості України присвячені праці вітчизняних науковців, серед яких Бурлака В.М., Гончаров Ю.В., Мечніков Г.І., Олешко А.А., Яременко Л. та ін. Дослідженнями інновацій та їх впровадженням на підприємствах займалися такі вчені як Балабанов І.Т., Горфінкель В.Я., Гречан А.П., Денисенко М.П., Денісов Є.Ф., Ілляшенко С.М., Кузьмін О.Є., Краснокутська Н.В., Огольва Л.Н., Порохня В.М., Фатхутдінов Р.А., Федулова І.В., Харів П.С., Черкащина Л.О. [7]. Слід сказати, що дослідження знову ж таки виконувалися без врахування думки громадськості. Ці та інші обставини обумовлюють необхідність ретельного вивчення соціально-економічної ситуації у цьому плані та розробки на загально державному рівні відповідних заходів, скоординованих у галузевому і регіональному планах, вироблення стратегії їх реалізації з врахуванням думки громадськості, в т.ч. науковців громадських академічних формувань, на мікро-, мезо- та макрорівнях.

Виклад основного матеріалу. Кожне сучасне високорозвинуте суспільство і його надбудова – держава, в силу згаданих обставин, мали б зацікавлювати впровадження не

лише нової техніки, розвиток новітніх технологій, що ґрунтуються на передових досягненнях науки, а й громадськості, учених громадських академічних формувань. Як підкреслюють науковці, найважливішим завданням цього процесу є вироблення стратегії, яка забезпечує можливість гнучкої зміни пропорцій між темпами розвитку наукового, технічного, фінансового і виробничого потенціалів. Створення системи взаємодії всіх учасників циклу не лише забезпечує впровадження нової техніки, новітніх технологій, методів і засобів управління, досягнень науково-технічного прогресу і т. п., що є головним завданням державної політики, а і попередження негативних явищ в економіці, протестних акцій в суспільстві, ін. Остання представлена комплексом управлінських підходів і рішень, що визначають головні напрями діяльності щодо використання ресурсів, впровадження нововведень, оновлення основних фондів, удосконалення управління, організації виробництва і праці, економіки соціального розвитку тощо.

Державна політика спрямована на безпосереднє господарське використання науково-технічного потенціалу, на зміцнення внутрішніх зв'язків підприємств у науково-технічному комплексі. Формування державної політики збалансованої з думкою громадськості пов'язане насамперед з переорієнтацією системи державного регулювання на всебічне зацікавлення у розвитку в першу чергу науки, на базі якої сприяти на наукових засадах розвитку підприємництва, приватної ініціативи, оновлення виробництва.

Набір методів і засобів реалізації державної політики у цій сфері на суб'єктах господарювання досить широкий. Він включає, крім усього, різні державні заходи, які стимулюють інноваційну активність виробництва, бізнесу, соціального розвитку задля створення сприятливих умов та коригування податкового, патентно-ліцензійного законодавства, регулювання, впровадження передових технологій, системи контрактних взаємовідносин, зняття ряду обмежень щодо охорони навколишнього середовища, антирейдерського законодавства, різні форми підтримки міжорганізаційної кооперації та малого інноваційного бізнесу на мікро-, мезо- і макрорівнях. Традиційним методом впливу на розвиток інновацій, наприклад у промисловості, особливо в періоди економічних потрясінь, є податкові пільги, ін. [1].

Шукаючи шляхи вирішення згаданої проблематики, визначення чинників впливу на ефективність реформ, реалізації заходів із налагодження співпраці з громадськими академічними формуваннями передбачає створення передумов для впровадження у цій царині пропонованих ідей, пропозицій. Необхідно відзначити, що багато з них мають об'єднану державницьку мету, інші галузеві чи регіональні – переслідують корпоративні цілі. Свої форуми чи зустрічі згадані академії здійснюють в силу необхідності розглянути чи обговорити ту чи іншу актуальну проблематику. Попри це, інколи під приціл науковців потрапляють, так би мовити «досуджі» роздуми пересічних громадян нашої держави. Власне їх вивчення викликало потребу написання цієї статті, яка зачіпає складну соціологічну проблематику, – вивчення громадської думки щодо того, що відбувається у нашому політикумі, та як вони впливають на державотворчі процеси.

Наприклад, багатьох академіків цих громадських формувань (автори перебувають в складі АЕНУ, АСУ, АВО, АЕК, ін. і на базі цих закладів формують свої висновки), дивує поведінка олігархів, окремих урядовців чи парламентарів, яка, скажімо, є не цілком зрозумілою, або цілком не зрозумілою для пересічного громадянства. Аналізуючи економічні процеси, поступки та дії наших лідерів, як правило, намагаємося виявити плюси–мінуси, прибутки–збитки, прогрес–регрес та дати пропозиції як досягнути позитивного ефекту. Тим часом, при цьому хочеш – не хочеш, а виявляємо хитромудрі комбінації, що передбачають чийось одномоментну вигоду чи зацікавленість. Звичайно, що всі ці речі зрозумілі, хто в цьому світі без гріха? Але коли ставиться мета організувати з «благородними» намірами масштабну обладку з псевдоглобальними планами «підвищити» ефективність використання основних засобів шляхом приватизації, а в кінцевому результаті забезпечити замість ефективного виробництва розвал виробництва і не нести за це ніякої відповідальності? Можна приводити приклади десятків великих,

сотень і тисяч середніх, свідомо – не свідомо законсервованих та розвалених підприємств, які чекають... кращих часів. Знову ж ніхто відповідальності за це не поніс. Чи візьмемо видобуток і використання вітчизняних енергоресурсів, які замість живлення споживачів, беруться на облік для того, щоби потім бути викупленими... олігархами чи чужоземними підприємцями. Або ж, наприклад, земля, яку нині хочуть хитромудрими методами відібрати в селянина.

Аналізуючи всі ці та інші явища, формується думка не лише про злочинну байдужість державних управлінців, а й зневагу до... народу. Такий висновок підтверджують соціологічні опитування населення.

Як відомо, найбільш наглядною у суспільстві є боротьба думок у Парламенті. Та думки мають право жити і властивість творити або ж руйнувати і серед пересічних громадян. Узагальнивши ці та інші роздуми, маємо право зробити наступні висновки.

Міські жителі, наприклад, дискутують над проблемою війни, що відбувається на Сході. Всі дуже добре розуміють, що це війна не між Збройними силами України і російськими найманцями та явними місцевими бандитами на нашій території. Їх, при добрій волі державного керівництва, одними добровольцями, не за півтора місяця чи тижня, як висловлювався Президент України, - за одну добу було б знищено. Та кажуть, що війна іде між Росією та США за українські рідкісні, сировинно-технологічні ресурси типу уран, гафній, ін., які використовуються в аерокосмічній промисловості, військово-промислового комплексу і які можуть буквально воскресити національну економіку.

Не відомо чи американці колись ними скористаються, а СРСР після війни виснажив не лише трудові ресурси України, а і винищив Карпатські ліси. Ніхто не заперечує, що Дашавським газом та вугіллям користувалася не лише зруйнована і розорена Європа, а і Росія. Що правда, як наука каже, ще не все до кінця вибрано...

Ще маємо значні енергетичні ресурси, про які мовчать наші можновладці, розраховуючи, щоб при певних обставинах прихопити чи «накласти на них лапу». Про це вже не мало часу обговорюють чи «потрапляють» повітря науковці, а «мишка слухає да ест».

В свою чергу серед сільського населення, наприклад, є свій погляд на використання такого ресурсу, як земля. Продавати чи не продавати? Можна чи не можна, варто чи не варто? Суперечкам немає кінця. Земля справді для забезпечення ефективності потребує певних вкладень, засобів і т.д. Віддача землі при державній підтримці, доброму до неї ставленні щедрих робочих рук є системною, високою і надійною, що не потребує якихось доказів. В Україні є більше третини гумусу всієї планети. Не гафній, не уран сірководень, не граніт, марганець та інші ресурси роблять нашу державу багатою, хоч і вони не другорядні у цьому переліку, а самовідтворюваний ресурс – земля!

Селянин розмірковує, що забрати її у нього багато не потрібно, лише витримати декілька умов: - на регіональному рівні не дати засобів і вигідних позик та кредитів для їх придбання; не створити страхових та інших умов для її обробітку. Тим самим підтвердити чи доказати, що селянин не може ефективно її використовувати. Благо – ефективний (одинак) господарник, іншими словами куркуль, системно винищений попереднім режимом; - без чітких роз'яснень населенню (умов та особливостей проведення заходу) розпочати адміністративно-територіальну реформу, у якій заховати чи загубити кінці всіх процесів; - на рівні держави безконтрольно набрати за кордоном розмаїтих кредитів, позик, безнадійних інвестицій та у таких розмірах, щоб їх обсяги створили передумови, при яких не залишиться іншого шляху як розраховуватися ресурсами, в т.ч. і землею.

Якщо селянин буде опиратися продажу, то є такий важіль як податки. Вони й повинні його, бідолаху, зламати та добити. Примітивні схеми, примітивне мислення, та не позбавлене здорового глузду. У розпачі селянин каже: «Ми вас псевдодержавників і ваші псевдотурботливі обладки бачимо наскрізь». Та що поробиш, у нашій, так званій, демократичній державі немає відповідальності за непрофесійне, неефективне, і навіть за

злочинне керівництво. До даного часу ніхто не відповів на тисячі загиблих під час війни та під час Революції Гідності.

У різні періоди державного становлення, у т.ч. протягом останніх років, на рівні Парламенту, Кабінету Міністрів України з широкою підтримкою преси формувалася і формується нині думка в населення країни про боротьбу з корупцією. Створено Антикорупційний комітет, хоча цими питаннями, як кажуть правовики-науковці могли б займатися і правоохоронні органи, і прокуратура за прямими, покладеними на них обов'язками. Нагляд над контролем? Справді чим гірше, тим краще.

Якщо вести мову про економіку загалом, то тут є свої проблеми. Чисельні штати економістів в апараті державного управління характеризуються необґрунтованими для бюджету витратами на його утримання. Це підтверджується неодноразовими за роки незалежності нібито скороченнями працівників цієї категорії управлінців, які на ніщо не впливають, не володіють ситуацією, не мають прогнозів та перспектив вирішення назрілих проблем розвитку економіки. Про це роками триває розмова на численних засіданнях академій. Від них (управлінського апарату) необхідно невідкладно зажадати віддачі. Якщо громадські формування хоч якось заявляють про прорахунки, зловживання і т.д., то чому мовчать державні службовці, які повинні буквально кричати про цілеспрямовані руйнації?

Задля справедливості необхідно сказати, що в Україні, традиційно з радянського періоду, на 1000 зайнятих в національному господарстві припадає близько 10 працівників апарату органів державного управління. В той же час, в таких країнах, як Японія цей показник на початок III-го тисячоліття складав 17,1; Англія – 20,2; США – 22,2; Франція – 84,6 чоловік. Слід зауважити, що для збільшення ефективності роботи державних службовців у цих країнах широко застосовується різноманітна оргтехніка, яка значно впливає на ефективність роботи державних структур, на їх чисельність і яка в багатьох випадках практично відсутня у нас [4].

Особливо важке становище склалося в економічних управліннях обласних і районних рівнів управління. Приклад руйнації Збройних сил в Україні не послужив уроком. Ці служби у свій посттоталітарний час були сформовані в основному по залишковому принципу, внаслідок чого їх чисельність з перебудовного періоду скоротилась на третину. З мовчазної згоди науковців-економістів скорочується, точніше методично руйнується, кредитно-банківська система (за даними ЗМІ лише за останній період знищено 80 банків).

Сьогодні в управліннях соціально-економічного розвитку районних виконавчих комітетів налічується по 2-3 працівники, що навіть не відповідає чисельності такого структурного підрозділу, як відділ.

У результаті згаданих дій на регіональному рівні неможливо здійснювати такі функції як: прогнозування розвитку регіонів, на основі складання галузевих і міжгалузевих балансів; планування місцевого господарства; вивчення і раціональне розміщення продуктивних сил; сприяння формуванню територіальних громад та їх об'єднань відповідно до адміністративно-територіальної реформи; вдосконаленню ринкової інфраструктури та розроблення механізмів їх реалізації. Немає реальних економічних важелів впливу на розвиток процесів та повноважень щодо їх координації при підготовці до вступу до Європейського Союзу [10].

На рівні районів практично відсутні можливості займатись роз'ясненням особливостей впровадження адміністративно-територіальної реформи, формування територіальних громад та їх добровільних об'єднань, вирішенням таких питань як розвиток підприємницької діяльності, формування повноцінних ринкових відносин.

Ігнорування ролі науки, економічних служб на всіх рівнях державної влади, низька заробітна плата на фоні необґрунтовано-суперечливих півмільйонних, двохсоттисячних, стотисячних зарплат призвело до великих розчарувань тих, хто, маючи науковий ступінь кандидата чи доктора, отримують 2-і, 3-и чи навіть 4-ри тисячі гривень. Розчаровані

громадськість, окремі політики й у послідовності реалізації Євроінтеграційної політики.

Ряд обласних і районних керівників виконавчих комітетів починають ставити питання про недоцільність утримання управлінь економіки. Як результат, продовжується відтік висококваліфікованих спеціалістів з цих служб у бізнесово-підприємницькі організації, за кордон і т.д. У більшості науковців складається враження, що певні сили в Україні власне зацікавлені в ліквідації не лише апарату економічних органів державного управління, а і його структурних підрозділів – управлінь економіки та науки, як бази та інструментарію для організації їх ефективного функціонування.

На нашу думку, державні органи управління сьогодні займають споглядальну позицію щодо створення умов для ефективної роботи економічних органів, використання їх для розбудови господарства України, не ведуть чіткої кадрової політики стосовно їх зміцнення, у той час, як на місцях іде ігнорування цих служб та практична ліквідація їх структур.

Висновки. Таким чином, державний управлінський вплив на розвиток суб'єктів господарювання, ефективно можна забезпечити з врахуванням громадської думки загалом та громадських академічних формувань зокрема.

Виходячи з вищесказаного, доцільно: 1. Шляхом конкретних конструктивних об'єднавчих дій невідкладно зупинити завуальовані деструктивні процеси відносно «ефективного» використання ресурсів нашої держави, які належали, належать і будуть належати не олігархам, а народу. 2. Повернути авторитет науковцям та перестати ігнорувати економічні служби, скористатись інтелектуальними можливостями не лише офіційної науки, а і галузевих академічних формувань, Академії економічних наук України, як одному з найбільших академічних формувань, флагману в перебудовних процесах і т.д. 3. Внести зміни у Законодавство України з тим, щоб до влади прийшли ті, хто буде жити болями і турботами українців і на них буде трудитися. Передбачити конкретну відповідальність за результати господарювання. 4. Розставити всі крапки над «і» у Східному конфлікті. Вибити ґрунт з під народної мудрості: «Кому війна, а кому мати родна». 5. З метою координації діяльності і спрямування зусиль науковців-галузевиків на вирішення основних проблем, які існують в Україні, доцільно було би на сьогоднішньому етапі створити єдиний координаційний центр галузевих академічних формувань при НАН України. В майбутньому можливо трансформувати національну Академію наук України в «Академічну наукову Асамблею України» чи «Найвищу координаційну Вчену Раду академічних об'єднань України». 6. В свою чергу, галузевим громадським Академічним формуванням України, в силу відсутності державної ідеології (при цілеспрямованій державній координації їх діяльності), суттєво посилити на місцях, роз'яснюючи, роботу, сприяти науковому обґрунтуванню і активізації всіх прогресивних економічних та державотворчих процесів. 7. При вивченні громадської думки з цих чи інших питань та проблем у законодавчому порядку вирішити питання спрощеної програми проведення як регіональних, так і загальнодержавних референдумів.

Список використаних джерел:

1. Аузан А.А. *Адміністративні бар'єри в економіці: інституційний аналіз* / Аузан А.А., Крючкова П.В. – М.: ІНП Суспільний договір.
2. Андрушків Б.М. *Основи менеджменту: методологічні положення та прикладні механізми: Підручник для студентів та викладачів економічних спеціальностей вузів* / Б.М. Андрушків, О.Є. Кузьмін. – 2-е видання, перероблене та доповнене. – Тернопіль: Лілея, 1997. – 292 с.
3. Андрушків Б. *Маргіналізація і глобальні небезпеки економіки* / Б. Андрушків, І. Романська // *Матеріали тези 15-ої наукової конференції Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя, 14-15 грудня 2011 р.* – Тернопіль: ТНТУ, 2011. – С. 247.
4. Данилишин Б.М. *Феноменологічні альтернативи економічного зростання України* / Данилишин Б.М., Микитенко В.В. – У 2-х т. – Т.1. – К.: ЗАТ «Нічлава». – 2008. – 336 с.
5. Данилишин Б.М. *Макросистемна еволюція української економіки* / Данилишин Б.М., Микитенко В.В. – У 2-х т. – Т.2. – К.: ЗАТ «Нічлава». – 2008. – 210 с.
6. *Економічна та майнова безпека підприємства і підприємництва. Антирейдерство*: / Андрушків Б.М. – Тернопіль: Терно-граф, 2008. – 424 с.
7. *Інноваційна політика : навчальний посібник* / Б.М. Андрушків, Ф.В. Бортняк, Ю. Я. Вовк та ін.; за заг.

ред. Б. М. Андрушківа. – Тернопіль : ТзОВ «Терно-Граф», 2012. – 484 с

8. Кирич Н.Б. Організаційні механізми реалізації стратегії підвищення фінансово – господарської стабільності підприємства // Матеріали X наукової конференції ТДТУ імені Івана Пулюя, Тернопіль, 17–18 травня. – Тернопіль: ТДТУ, 2006. – С. 249.
9. Кирич Н.Б. Особливості управління техніко-економічними факторами стабілізації виробництва на сучасному етапі // Галицький економічний вісник. – 2006. – № 2 (9). – С. 33 – 38
10. Кирич Н. Б. Стабільність виробництва та фінансова стійкість господарських структур – необхідна умова інтеграції України до ЄС: Тези доп. Міжнар. наук. конф. // Разом в Європі: маркетингові стратегії регіонального розвитку: Зб. наук. праць Терноп. інституту соц. та інф. технол.. – Тернопіль: ТІСІТ, 2005. – С. 35–36.
11. Кирич Н. Б. Сталий розвиток та фінансова стійкість господарських структур регіону – необхідна умова інтеграції України до ЄС: Тези доп. Міжнар. наук. конф. // Разом в Європі: регіональні стратегії формування економіки знань в умовах євроінтеграції: Зб. наук. праць Терноп. інституту соц. та інф. технол. – Тернопіль: ТІСІТ, 2006. – С. 193–201.
12. Кирич Н.Б. Збалансованість системи показників у формуванні стратегії розвитку організацій, підприємств – як метод стабілізації економіки України // Схід. – 2007. – №3 (81). – С. 101–103.
13. Кирич Н. Б. Організаційно–економічна категорія господарської та фінансової стабільності функціонування підприємств в контексті сталого розвитку України / Н. Б. Кирич // Вісник економічної науки України. – 2007. – №4. – С. 113–114.
14. Кирич Н. Б. Теоретичні та прикладні механізми управління стратегією підвищення господарсько-фінансової стабільності підприємства / Н. Б. Кирич // Економіка: проблеми теорії та практики. – 2008. – № 3. – С. 136–142.
15. Кирич Н.Б., Андрушків Б.М., Погайдак О.Б. Гібридна війна як метод реалізації агресивних планів // Галицький економічний вісник. №4 (47) 2014.– 57-69 с.

References:

1. Auzan A.A. Administratyvni bar"yery v ekonomitsi: instytutsynyy analiz / Auzan A.A., Kryuchkova P.V. – М.: YNP Suspil'nyy dohovir.
2. Andrushkiv B.M. Osnovy menedzhmentu: metodolohichni polozhennya ta prykladni mekhanizmy: Pidruchnyk dlya studentiv ta vykladachiv ekonomichnykh spetsial'nostey vuziv / B.M. Andrushkiv, O.YE. Kuz'min. – 2-e vydannya, pereroblene ta dopovnene. – Ternopil': Lileya, 1997. – 292 s.
3. Andrushkiv B. Marhinalizatsiya i hlobal'ni nebezpeky ekonomiky / B. Andrushkiv, I. Romans'ka // Materialy tezy 15-oyi naukovoyi konferentsiyi Ternopil's'koho natsional'noho tekhnichnoho universytetu imeni Ivana Pulyuya, 14-15 hrudnya 2011 r. – Ternopil': TNTU, 2011. – S. 247.
4. Danylyshyn B.M. Fenomenolohichni al'ternatyvy ekonomichnoho zrostannya Ukrayiny / Danylyshyn B.M., Mykytenko V.V. – U 2-kh t. – Т.1. – К.: ZAT «Nichtlava». – 2008. – 336 s.
5. Danylyshyn B.M. Makrosystemna evolyutsiya ukrayins'koyi ekonomiky./ Danylyshyn B.M., Mykytenko V.V. – U 2-kh t. – Т.2. – К.: ZAT «Nichtlava». – 2008. – 210 s.
6. Ekonomichna ta maynova bezpeka pidpryyemstva i pidpryyemnystva. Antyrejderstvo: / Andrushkiv B.M.– Ternopil': Terno-hraf, 2008. – 424 s.
7. Innovatsiyina polityka : navchal'nyy posibnyk / B.M. Andrushkiv, F.V. Bortnyak, YU. YA. Vovk ta in.; za zah. red. B. M. Andrushkiva. – Ternopil' : TzOV «Terno-Hraf», 2012. – 484 s
8. Kyrych N.B. Orhanizatsiyi mekhanizmy realizatsiyi stratehiyi pidvyshchennya finansovo – hospodars'koyi stabil'nosti pidpryyemstva // Materialy KH naukovoyi konferentsiyi TDTU imeni Ivana Pulyuya, Ternopil', 17–18 travnya. – Ternopil': TDTU, 2006. – S. 249.
9. Kyrych N.B. Osoblyvosti upravlinnya tekhniko-ekonomichnymy faktoramy stabilizatsiyi vyrobnyctva na suchasnomu etapi // Halyts'ky ekonomichnyy visnyk. – 2006. – № 2 (9). – S. 33 – 38
10. Kyrych N. B. Stabil'nist' vyrobnyctva ta finansova stiykist' hospodars'kykh struktur – neobkhidna umova intehratsiyi Ukrayiny do YES: Tezy dop. Mizhnar. nauk. konf. // Razom v Yevropi: marketynhovi stratehiyi rehional'noho rozvytku: Zb. nauk. prats' Ternop. instytutu sots. ta inf. tekhnol.. – Ternopil': TISIT, 2005. – S. 35–36.
11. Kyrych N. B. Stalyy rozvytok ta finansova stiykist' hospodars'kykh struktur rehionu – neobkhidna umova intehratsiyi Ukrayiny do YES: Tezy dop. Mizhnar. nauk. konf. // Razom v Yevropi: rehional'ni stratehiyi formuvannya ekonomiky znan' v umovakh yevrointehratsiyi: Zb. nauk. prats' Ternop. instytutu sots. ta inf. tekhnol. – Ternopil': TISIT, 2006. – S. 193–201.
12. Kyrych N.B. Zbalansovanist' systemy pokaznykiv u formuvanni stratehiyi rozvytku orhanizatsiy, pidpryyemstv – yak metod stabilizatsiyi ekonomiky Ukrayiny // Skhid. – 2007. – №3 (81). – S. 101–103.
13. Kyrych N. B. Orhanizatsiyno–ekonomichna katehoriya hospodars'koyi ta finansovoyi stabil'nosti funktsionuvannya pidpryyemstv v konteksti staloho rozvytku Ukrayiny / N. B. Kyrych // Visnyk ekonomichnoyi nauky Ukrayiny. – 2007. – №4. – S. 113–114.
14. Kyrych N. B. Teoretichni ta prykladni mekhanizmy upravlinnya stratehiyeyu pidvyshchennya hospodars'ko-finansovoyi stabil'nosti pidpryyemstva / N. B. Kyrych // Ekonomika: problemy teorii ta praktyky. – 2008. – № 3. – S. 136–142.
15. Kyrych N.B., Andrushkiv B.M., Pohaydak O.B. Hibrydna viyna yak metod realizatsiyi ahresyvnnykh

planiv // *Halyts'kyu ekonomichnyu visnyk. №4 (47) 2014.– 57-69 s*

Ключові слова: громадські академії, стабільність, стратегія, ефективність, ресурси, господарська діяльність, трансформаційне суспільство.

Keywords: Public Academy, stability, strategy, performance, resources, economic activity, transformational society.

Ключевые слова: общественные академии, стабильность, стратегия, эффективность, ресурсы, хозяйственная деятельность, трансформационное общество.

УДК: 621.002:658.5

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Полторацька Оксана Володимирівна, к.е.н., доц. кафедри публічного управління та адміністрування Таврійського національного університету В. І. Вернадського, м. Київ, pavlenkooksana@inbox.ru, +380955427425

Oksana Poltoratska, Ph.D., Associate Professor at the Department of Public Management and Administration TAVRIA National University of V. I. Vernadsky, m. Kyiv

O. Poltoratska. Innovative activity as the factor of development of machine-building enterprises.

In the scientific article the author examines the key areas of innovation engineering enterprises of both Ukraine and foreign leading countries. Provided the author's scheme of innovation in the machine-building enterprises in the current post-crisis environment, which highlights the key groups: innovation aimed at improving the means of production of finished products and innovations aimed at improving the final finished product; technical innovation and organizational and economic innovation. Technical innovation represented by such elements as: the use of the latest developments and engineering achievements for the improvement of existing machines and equipment units (new types of rail cars, electric trains, monorail, hypersonic magnetic train, a futuristic transportation system); the use of new generation materials and alloys to improve the quality of engineering products (bi-metal alloys, plastic); manufacture or introduction of new machinery and equipment to increase the level of competitiveness (3D-printer, 3D-scanner). Organizational-economic innovation represented by the following elements: the use of new systems and approaches in management to increase economic efficiency indicators of enterprises (management "noosphere" innovative development); the use of new information systems and advanced IT-technologies for the automation of complex multi-step manufacturing process (Edgcam, GOLSTRIM, VERTIKAL, QiBox, CAM). Examples were given of directions of innovative activity of machine-building enterprises on a global level and a list of organizations that are engaged in innovative research, development in the line of activity.

Полторацька О.В. Інноваційна діяльність як фактор розвитку машинобудівних підприємств.

У статті розглянуто ключові напрями інноваційної діяльності машинобудівних підприємств як України, так і зарубіжних провідних країн. Надано авторську схему інноваційної діяльності на машинобудівних підприємствах в сучасних посткризових умовах, де виділено ключові групи: інновації направлені на удосконалення засобів виробництва готової продукції та інновації направлені на удосконалення кінцевої готової продукції; технічні інновації та організаційно-економічні інновації. Технічні інновації представлено такими елементами як: використання новітніх розробок та інженерних досягнень для удосконалення існуючих одиниць машин та обладнання (нові типи залізничних вагонів, монорейкові електропоїзди, гіперзвукові магнітні потяги, футуристична транспортна система); використання матеріалів нового покоління та сплавів для покращення якості машинобудівної продукції (біметалеві сплави, пластик); виготовлення або впровадження новітніх машин та обладнання для збільшення рівня конкурентоспроможності (3D-принтер, 3D-сканер). Організаційно-економічні інновації представлено наступними елементами: використання новітніх систем та підходів в управлінні для збільшення показників економічної ефективності роботи підприємств (нооуправління інноваційним розвитком); використання новітніх інформаційних систем та передових ІТ-технологій для автоматизації складного багатостадійного процесу виробництва (Edgcam, ГОЛЬСТРИМ, ВЕРТИКАЛЬ, QiBox, CAM). Наведено приклади напрямів інноваційної діяльності машинобудівних підприємств на світовому рівні та перелік організацій, що займаються інноваційними дослідженнями, розробками у наведеній сфері.

Полторацкая О.В. Инновационная деятельность как фактор развития машиностроительных предприятий.